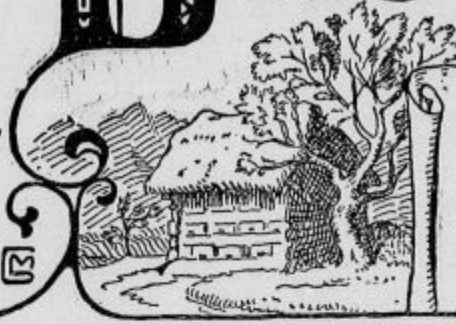

D RUŠTVENIK

DOMOLJUBOVA PRILOGA
POSVEČENA IZOBRAZBI
: IN NAŠIM DRUŠTVOM :

Štev. 7.

V Ljubljani, dne 14. julija 1910.

Leto II.

VABILO

k redni glavni skupščini

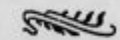
S. K. S. Z.

ki se vrši v Ljubljani v četrtek dne 21. julija 1910. ob pol 10 dopol. v dvorani Rokodelskega doma, Komenskega ulica št. 12.

Dnevni red:

1. Poročila posameznih zvez.
2. Referati o društvenih domovih.
3. Referat o učnih pripomočkih v naših društvih.
4. Referat o reviziji društev.
5. Referat o mladeniški organizaciji.
6. Referat o ženski organizaciji.
7. Referat o obrambnem delu naših društev.
8. Slučajnosti.

Odbor S. K. S. Z.

Razpis.

S. K. S. Z. v Ljubljani razpisuje 3 nagrade à K 100 za 3, za naše ljudske odre primerne igre.

Ena igra naj bo povzeta iz našega domačega kmečkega življenja bodisi resne ali vesele vsebine, druga obdelavaj kak dogodek iz naše slovenske zgodovine. Vloge za li igri naj bodo samo moške.

Tretja igra naj bo samo za ženske vloge poljubne vsebine.

Vsaka igra naj obsega najmanj 4 pole (oblika Zbirka ljudskih iger.) Rokopisi naj se pošljejo (po običajnih predpisih) do konca leta 1910. na S. K. S. Z. v Ljubljani.

Važnost izobraževalnih društev za mladino.

Vso svojo skrb moramo posvetiti mladini posebno v letih, ko zapusti šolo. Saj se v času od 14. do 24. leta odločuje bodoče človeško življenje. Kakor nekaj Herkules, tako stoji tudi mladina v teh letih na razpotju in odločiti se mora, na katero stran krene. Če je ubrala napačno pot, ji je mogoče v tej dobi še kreniti na drugo stezo. Najvažnejše delo je torej skrb za mladino v letih, ko odraste šoli.

Večina mladeničev, ko so se posloveli od šole, je prepuščena samim sebi, in izpostavljena brez varstva nevarnostim življenja. Mladenič pa je v teh letih dovzeten za vse, tudi za slabe vplive, kajti značaj njegov še ni utrjen, nima še gotove stalne smeri. Zato je nujno potrebno, da se skrbi za vzgojo mladine tudi še tedaj, ko je izstopila iz šole. Treba je nadaljevati ono delo, ki je je doslej vršila družina, šola in cerkev na mladini in to glede izobrazbe in pa značaja. Mladenič ne more tega storiti sam, kar kaže vsakdanja izkušnja. Šola ne poda mladeniču tistega znanja, ki ga potrebuje v poznejšem življenju. A ne gre se samo za znanje, temveč tudi za značaj, za vzgojo volje.

Ko mladenič izstopi iz šole, vstopi takorekoč v življenje in tedaj se je treba pripraviti za poznejši poklic. Kar se pričakuje kasneje od njega, temu mora dati podlago v letih, ko je izstopil iz šole. Če se v teh letih ne gleda na to, bo kasneje nemogoče odpraviti napake. Kot mož ne bo dovzeten za načela in težnje, za katere se ni zavzel v mladosti. Torej treba skrbeti za mladino, posebno za fante, takoj, ko izstopijo iz šole.

Tudi nasprotniki se trudijo pridobiti mladino zase, vedoč, da so od mladostne vzgoje odvisna tudi moška

leta. Seveda skušajo ti pridobiti mladino z nauki, ki ugajajo človekovi čutnosti in ki so nasprotni krščanskemu naziranju.

Delo za šoli odraslo mladino je najtežje delo in zato ima tudi manj uspehov, kakor delo v šoli ali delo na odraslih ljudeh. Mladostna leta so nekak prehod iz otroške v moško dobo. Fant ni več otrok, a tudi ne samostojen mož. Teži po samostojnosti, a pri tem potrebuje podpore. Kdor mu želi pomagati, ga mora vzgajati za samostojnost.

Znak mladostnega značaja je nestalnost. Mlad človek je odkrit, dovzeten za vse zunanje vplive. V življenju, v katero je stopil, mu ne ugaja vse, išče družbe, tovaršije. Družba, v kateri živi, vpliva na njegov značaj in je za poznejše življenje odločivnega pomena, ker se navzame njenih nazorov in navad. Poleg tega je še toliko zapeljavanja in posvetnega razveseljevanja, ki ga mami in vleče za seboj.

Treba je torej ustvariti nekaj, kjer se bo mladenič čutil domačega, kjer bo dobil navodilo za svoje življenje. To pa mu podaja društvo. In če društva ni, išče družbe drugod, ki je pogosto zanj pogubljiva.

Zakaj pa domača hiša ne vzgaja šoli odrasle mladine? Zato, ker domača hiša, ker družina ni več taka, kakoršna bi morala biti. Mnogo starišev ne more vzgajati otrok, ker sami niso imeli nobene vzgoje in ker se niso učili vzgajati otroke. Marsikatera družina je danes skupaj samo pri jedi, ko je med dnevom raztresena na vse strani pri delu. Posledica je, da stariši z največjo težavo vrše svoje dolžnosti kot vzgojitelji, mladina pa je v zgodnjih letih že izpostavljena največjim nevarnostim. In kakšne so razmere v nekaterih družinah! Če te premostrivamo, potem pa res ni zameriti fantu, če išče družbe, razvedrila zunaj domače hiše. Koliko družin stanuje v slabih stanovanjih, koliko je družin, kjer vlada le prepir, kreg in preklinjanje, kjer

je oče pijanec! Ali ne bo mlad človek hrepenel po lepšem življenju, po družbi, kjer vlada mir in veselje!

Dandanes postane fant že zgodaj samostojen, ker si prisluži sam denarja. Ta prislužek, ki ga dobi, stori, da se zave, da v družbi nekaj velja, nekaj pomeni. Društvo vpoštevava njegovo samostojnost in mu da priliko, da nastopa kot enakopraven član, da pokaže svoje zmožnosti in ga navaja, da pametno gospodari s svojim prislužkom.

Vse to že govori zato, da so potrebna društva, ki vzgajajo mladino.

A poleg teh stvari so še verski vzroki, ki zahtevajo društva za vzgojo mladine. Saj je nevarnosti med svetom toliko, da mladenič izgubi vero, ali postane vsaj mlačen glede vere.

Kako je propadlo lepo, нравno življenje! Koliko je nevarnosti za pošteno življenje! Le prezgodaj je mlad človek izpostavljen tem nevarnostim in to v delavnicah, tovarnah, v družbi s tovariši in slednjič v vojašnici. Vzgojen je slabo, nima moči se ustavljati tem nevarnostim in zato ni čuda, da marsikdo zapravi poštenje in pada v propad razuzdanega življenja.

Mlade fante treba zbirati v društvih; tu jih utrjevati v verskem prepričanju, tu jim podajati zabave, ki jih odvraca od grešnih priložnosti in pa razbrzdanega življenja.

Izobraževalna društva vzgajajo ljudi tudi za druge organizacije, posebno vzgajajo v tem smislu fante. Zato so ta društva velikega pomena za politično, socialno in gospodarsko življenje. Društva pripravljajo mladino za naloge, ki jih čakajo v poznejšem življenju. Mladega človeka treba poučiti zgodaj o socialnih vprašanjih, o socialni demokraciji, o političnem življenju, o kmečkem vprašanju in agrarnih zadevah itd., potem bo kot mož res zastopal krepko svoja načela.

»Kamor pade drevo, tam obleži«, te besede svetega pisma veljajo v polnem obsegu o mladem človeku. Kakršne pojme dobi v svojih mladih letih od 14. do 24. leta o življenju, uživanju, dolžnosti, čednosti, o svetu in Bogu, taki mu ostanejo za poznejše življenje, za vse njegovo delovanje. Ta leta so razpotje, kjer se ima odločiti za celo življenje. Ko vstopi človek v moško dobo, je kocka že padla, je človek odločen že za poznejša leta.

Ali je kaj bolj plemenitega, bolj zaslužnega in svetejšega, kakor voditi mladino, kakor skrbeti, da se odloči za resno življenje, za dolžnost in čednost, ne pa za vživanje in pregreho! Zato pa bodi dolžnost vseh prijateljev mladine, da podpirajo naša društva. »Vzgoja je dandanes bolj pomanjkljiva, kakor nekaj, nevarnosti je pa več, zato se ni čuditi, če marsikteri mladenič vsled tega izgubi vero in čednost. Naša mladina hodi nad prepadom in vedno več jih bo padlo notri, če se ne odstranijo nevarnosti. Neobhodno potrebno sredstvo, ki nekoliko pomaga, so dru-

štva, v katerih se zbira posebno moška mladina. Tudi v najbolj oddaljenih župnijah so ta društva potrebna, če za sedaj ne, pa za prihodnost. Skušnja uči, da mlad človek, ki je bil doma na kmetih dobro, pošteno vzgojen, med svetom le prehitro omahne in se uda hitreje zapeljevanju kakor fant, ki je vzrastel v mestu. Zakaj? Ker se ga ni opozorilo in pripravilo na nevarnosti, ki mu prete med svetom. Več ali manj pridejo vsi s svetom v dotiko in zato treba vse pripraviti na boj z njim in jih v tem izuriti. Za večino naših fantov pa je mogoče to storiti le v društvih.« (Škof Egger.)

Naši ljudski odri.

Adolf Robida.

Sedaj, ko se je K. S. Z. oprijela misli, da zelo priproča ustanovitev odrov po deželi, nastane vprašanje, kakšni naj bodo ti odri, da bodo ustrezali vsem zahtevam, ki se stavijo nanje. Kakšen naj bo oder v novi stavbi vedno bolj množičnih se ljudskih domov?! Ustreza naj vsem modernim zahtevam in naj bo v okviru naših razmer.

Prvi vidik bodi: odra ne zidamo za dve leti naprej, ampak desetletja bo moral služiti svojemu namenu! Ne zidajmo malih dvoran in ozkih odrov, ampak kjer se da 20.000 K za dobro in sveto stvar, naj se primakne še 5000, da bo ta sveta stvar — tudi lepa!

Prvi pogoj dobrih iger je prostoren oder. Kjer je oder dovolj velik, tam se da doseči marsikaj, ne samo pri gledalcih, ampak tudi pri igralcih. Za naše odre bi bila širina pet do šest metrov, višina tri do štiri metre in globina sedem do deset metrov. Posebno na globino naj se pazi. Na noben način pa ne sme biti oder manj širok kot pa globok! Zakaj?!

Ni več daleč čas, ko se bodo večja društva lotila večjih iger, v katerih nastopa 20 do 30 oseb obenem. Kam s temi ljudmi? Ob strani je komaj prostora za prehod. Pri dosedanjih razmerah pa se tudi odzadaj, kjer visi zadnja stena (prospekt), komaj priplaziš iz leve na desno. Če pa že čaka deset igralcev na tem tesnem prostoru na nastop, kako naj se prerije še 12 ali 13 na drugo stran odra. Nervoznost in razburjenost igralcev pred nastopom postane le še večja, če se ne morejo kretati prosto.

Pa tudi oder se stavi lažje, če je dovolj globok. Gozd, ki je redko zaraščen in v katerega ozadju se vidi hišica, se vidi naravno smešno, če stoji hišica mesto osem metrov daleč, tri metre. Perspektiva silno trpi pri nepravni oddaljenosti.

Kulise in orodje, ki se ga rabi pri igrah, se pač najbolj pripravno spravlja za odrom. Če je več prostora, tembolje. Ni potreba pri vsaki sobi, pri vsakem vrtu, da se uporabi cela votlina. Vendar pa pride pri sto igrah 70

takih, pri katerih nam bo globina v veliko korist. Naši ljudski odri ne bodo najbrže imeli nikjer takozvanih »zadrov«; zato naj navadna globina na domestuje tudi t. nedostatek.

Namen mojih vrstic je bil ta, da svarim vse one, ki se bavijo z zidanjem odra, pred neumestnim, da naravnost kvarnim štedenjem. Prostor, katerega zazidamo za oder se bogato obrestuje. Te bogate obresti so praktičnost in pa prihranjenje velikoletne nezadovoljnosti vsled pomanjkanja prostora. Zidati je težko, a še veliko težje je podirati. Čemu bi prezidavali gotovo v petih letih oder, če ga danes lahko zidamo tako, da ga lahko rabimo 20 let.

»Kdor nima v glavi, mora imeti v petah!« teh zlatih besedi se bodo spomnili vsi oni, ki jim bo za 30 m² sveta več, kot pa za fakični neuspeh. Ne zidajmo tam, kjer lahko postavimo res lepe in praktične odre, za isto ceno, slabih in majhnih!

Glavni naš vidik bodi: »Oder naj je še tako velik, ni nikdar prevelik, ampak le rad premajhen!« Zato bi bilo idealno razmerje med širino in globino 1:2. Na desno in levo pa naj bo toliko prostora, da stoje vsaj trije ljudje vtric.

Raje igram na odru, ki je tri metro širok, a pet metrov globok, kakor na odru, ki je širok sedem metrov in globok tudi sedem metrov. Zato svarim vsakogar pred premajhnimi dimenzijami globokosti odra.

MLADOST — PRIPRAVA ZA STAROST.

Ako hoče kmet imeti sadov svoje zemlje, jo mora obdelovati; v potu svojega obraza se mora truditi spomladi in poleti, da more na jesen spravljati pridelke domov. Podobno je z življenjem vsakega človeka. V pomladi svojega življenja, v mladostnih letih mora delati, v mladosti se mora truditi, v mladosti mora sejati, da bo žel na stara leta.

Kakor slede letni časi hitro drug za drugim, kakor pride hitro za cvetočo pomladjo in sadov donašajočim poletjem pusta jesen, tako tudi za brezskrbno mladostjo in moško dobo le prehitro nastopijo stara leta. Kakor si v pusti megleni jeseni želimo prijetnega pomladanskega solnca, enako hrepeni marsikdo na starost po lepi mladosti in zdihuje: »O da bi mogel biti zopet enkrat mlad! Kako drugačen bi bil!« Toda ta želja je prazna. Naj so ljudje še toliko iznajdljivi, vendar ni iznašel še nihče te umetnosti, da bi stare ljudi mogel pomladiti. Res so iznašli stvari, s katerimi ljudje barvajo svoja lica, svoje lase in s tem skušajo na zunaj zakrivati svojo starost, toda radi tega ni nihče mlajši, radi tega črv starosti

nič manj ne razjeda človeka. Želja, biti še enkrat mlad, je nespametna, kajti čas, ki je že minul, se ne vrne več. Toda ta želja nam prikriva važno resnico, da treba v mladosti delati, zbirati za prihodnost.

Še enkrat mladi bi bili radi tisti, ki so svoja lepa mladostna leta preživeli v pohajkovanju. Če ubožstvo, trpljenje, križi in težave pridejo nad te ljudi, če torej njihova brezskrbnost in brezdelnost postavlja na mizo grenak kruh vsakdanjih skrbi, potem si žele nazaj mladosti. — Kdor je torej nagnjen do lenobe, kdor raje postaja, kakor bi se ubijal z delom, kdor raje poseda po gostilnah in pri igri, kakor da bi gledal na to, da si pridobi potrebnega znanja, potrebne izobrazbe, kdor v veseli mladosti pozablja na skrbipolno starost, tak naj si vzame za vzgled starega, siromašnega lenuha, ne da bi ga posnemal, marveč da bi mu bil v svarilni vzgled. Ali stopi, mladenič, z menoj v ono borno, napol razpalo kočjo. Tu vidiš bedo, siromaštvo, pomanjkanje in vse to kot posledico mladostne lahkomišljenosti. Tukaj vidiš, da, česar človek v mladosti ne seje, tudi na starost ne žanje. Ali poglej tam onega siromaka! Svet ga prezira, zaničuje; živeti mora bedno življenje, ko bi bil lahko ugleden in veljaven mož. Želi si nazaj mladostnih let, da bi drugače pričel živeti, a je, žal, prepozno. Mladenič! pričel si svoje življenje, glej, da je prav porabiš, glej, da mladosti ne zapraviš z brezdelnostjo, da se ne boš potem na starost zaman oziral na zapravljen mladostna leta.

Mladostnih let si žele na starost tisti, ki se niso v mladosti naučili nič pravega. Nič ni na tem ležeče, če si v mladosti dober pevec, plesavec ali pivec. Toda tvoja prihodnost je odvisna od tega, da v cvetoči mladosti ne zapravljaš nepotrebno časa, da ne uničuješ svojih telesnih moči in s tem ne spodkopavaš tal svoji bodoči sreči. Kajti pride čas, ko se bodo mesto mladostnega veselja vselile v hišo skrbi in ko boš moral okužati grenkosti človeškega življenja. Kdor si torej ni previdno in pametno izbral svojega poklica, kdor se zanj ni dovolj trudil in prizadeval, da najde v njem svojo bodočo srečo, ta se ne sme pritoževati, če kasneje žanje, kar je sejal, če ne najde v svojem stanu sreče, če ga stan ali obrt, ki si jo je izbral, ne preživlja. Kolikokrat dobiš ljudi, ki se hvalijo s svojimi mladostnimi čini, s svojim junaštvom. Toda če pogledaš njihova dela, spoznaš kmalu, da se v mladosti niso mnogo naučili, da so le navadni »šušmarji«. Kolikor je človek vreden, mora dokazati v svojem življenju s svojim delom, ne pa z jezikom.

Mladosti si žele nazaj tisti, ki so menili, da so mladostna leta le za življenje, da bo za resno delo kasneje dovolj časa. »Mladost je čas življenja«, po tem vabljevem nauku se jih ravna premnogo. V svoji mladostni lahkomišljenosti se udajajo nezmerno-

sti in nenravnemu življenju in tako zapravljajo najboljše svoje duševne in telesne moči. Toda leta hitro beže in pride čas, ko se od moža zahteva, da pokaže svojo silo, svojo moč. Tedaj pa stoji mož, ki je bil kot mladenič brezskrben, ki je iskal le vživanja, brez moči, da bi premagal ovire, ki se mu stavijo na pot, brez poguma, da bi pričel kaj važnega in težkega, ker se boji vsakega trpljenja in se straši vsake težave. Za seboj vidi zapravljeno, v grehah preživljeno mladost, to mu greni življenje, zato je nezadovoljen sam s seboj in s svetom. Kar zagreši človek v mladosti, za to se pokori v starosti. — Kdor v mladosti zapravi čut za pošteno in čisto življenje, ne bo živel na stara leta čednostno, mirno in srečno. Kajti mladostne napake, ki se ukoreninijo v mlado srce, bodo tudi kasneje na starost razjedale človekovo srce. Kdor v mladosti najde svojo srečo le v pijači, je tudi v poznejšem življenju ne bo iskal drugod. Kdor se v mladosti uda razuzdanemu življenju, ga bo tudi na starost težko zapustil. Prav isto velja o vseh drugih napakah. Kdor je torej zabredel v to zlo, kdor čuti na sebi slabe posledice svojega grešnega življenja, si pač želi, da bi postal zopet mlad, da bi pričel drugače živeti. Prazna želja!

A ti, mladenič, ki imaš še zdrav razum, moreš se iz tega marsikaj naučiti. Pred vsem dobro pomni, da napake in grehi mladosti ne zamrjo tako hitro, kakor misliš, marveč rasto s človekom in rode grenak sad. Marsikateremu starčku bereš lahko z obraza njegove mladostne pregrehe. Marsikatero družino razjeda strup, ki so si ga pripravili stariši v svoji mladosti z nezmernim vživanjem. Vedi, da je vsak svoje sreče kovač. Vsak človek ima v samem sebi največje bogastvo. In to bogastvo so mladostna leta, moč, zaslužek. Mlada leta, kako lep spomin za vse, ki imajo ta leta že za seboj, kako vabljiva so za vse, ki jih še uživajo. Zares, človek se pri besedi mladost zamisli nazaj na ona leta, ko je še brezskrbno gledal v svet in si zidal v oblake zlate gradove. Srečen, kdor preživi mladostna leta, cvet svojega življenja, čednostno in se more z veseljem in ponosom brez sramu in kesanja ozirati na najlepšo dobo svojega življenja.

Mladostna moč, mladostna čvrstost — kdo je ne bi občudoval! Težko najdeš na svetu kaj lepšega kot cvetočega mladeniča, v polni mladostni moči. Porabljal to moč za pošteno in resno delo! Uporabi svojo mladostno moč na najboljši način, da se boš kasneje kot mož mogel ponosno ozirati na dneve svoje mladosti.

Mladostni zaslužek — čudna beseda, kajti v mladosti si človek zasluži le malo. Mladost je čas, ko se treba pripravljati za poznejša leta. In če tudi je zaslužek majhen, da se vendar nekaj prihraniti. Z malim treba pričeti. »Od zrna do zrna pogača, od kamna do

kamna palača.« Jedro varčnosti je zadovoljnost z malim in preprostost.

Na ta način so te besede: mladostna leta, mladostne moči in mladostni zaslužek zares premoženje za vsakega, ki mu donša za prihodnost bogatega sadu. S tem pa je tudi že povedano, česa se mora mladenič ogibati, da mu ne bo treba kedaj tožiti: »O da bi mogel biti še enkrat mlad, začel bi drugače.«

A da boš mladenič lažje dosegel srečno prihodnost, navedemo nekatere reči, katerih se ti je držati. Veliko se govori dandanes o novi dobi in njenih nevarnostih. In res ni bilo še nikdar toliko nasprotstva med delavskimi stanovni in kapitalom, nikdar še se ni bojeval tako hud boj med krščanstvom in brezverstvom, kakor dandanes. Ali hočeš nemo zreti ta boj? »Pogumnemu pripada svet.« Zato pa bodi pogumen kar si začel, česar si se naučil, tega se drži. — Bilo je leta 1489 poleti. Tedaj je prosil nek mož na vratih nekega samostana za svojega sinčka Diega košček kruha. Vprašali so ga, odkod je. »Iz Genove, mornar sem. Prosim moram, ker nočejo kralji kraljestev, ki jih jim ponujam.« Ta mož je bil Kristof Kolumb. Posvetni vladarji so njega in njegove velike načrte zavrgli in zato je zašel v revščino. A Kolumb ne izgubi poguma, je neomahljiv, ne počiva prej, dokler ne more odjadrati z novimi ladjami. Tudi ti, mladenič, se zavzemi v mladosti in navdušuj za svoj stan in se izobrazuj, kolikor največ mogoče. O laškem slikarju Mihelangelu se pripoveduje, da ga je nekoč obiskal v njegovi delavnici njegov prijatelj. Ogledal si je kip, ki ga je klesal podobar. Čez nekaj časa zopet pride. Začudi se, da ima podobar opraviti še vedno s kipom. »Od mojega zadnjega obiska nisi še delal na tem kipu?« »Ogladil sem ta del, ono potezo tam sem omilil, bolj izrazovite sem napravil ustnice itd.« »To so le malenkosti,« mu reče prijatelj. »A nikar ne pozabi,« mu odvrne Mihelangelo, »da malenkosti napravijo popolnost in da to ni malenkost.« — Kdor torej malih reči ne prezira, kdor natančno in točno dela, se usposobi, si pridobi spretnosti.

Bodi pogumen posebno v tem, da se z vso vnemo ustavljaš nevarnostim mladostnih let. Stari Grki so pripovedovali o sirenah. Te ženske, čudovito lepe, so bivale na nekem otoku v južni Italiji, kjer so s svojim petjem začarale mornarje, ki so mimo pluli, da so pozabili na svoj dom, svojo družino. Privabile so jih k sebi, kjer so jih vspravale in potem pomorile. Te sirene so bile za mornarje velika nevarnost.

Podobna nevarnost čaka tudi tebe, mladenič, in te skuša dobiti v svoje zanjke. Ta je pijača. Za mladega človeka, ki je poln življenja, je pač nevarna, saj je sedanja družba takorekoč alkoholizirana. Prav ima dr. Bunge, ki piše: »Ljudje pijo, ko se snidejo, pijo, ko se poslavljajo. Pijo, ko je mrzlo, da se ogrejejo, pijo, da se ohlade, ko je vroče; pijo, če so zaspani, pijo, da bi

lažje zaspali. Pijo, ker so žalostni, pijo tudi, ker so veseli. Pijo, kadar je otrok krščen, pijo, kadar koga pokopljejo. Skoro ni pregrehe, ki bi povzročila toliko gorja v človeški družbi, kakor ravno pijančevanje. Ta pregreha povzroča in zapelje v razpor, prepir, sovraštvo, tatvino in nesramnost. Saj v pijanosti govori in dela človek, česar bi se ne upal trezen storiti. Oropa človeka svobode, kajti kdor se enkrat uda tej pregrehi, ga nikdar več ne pusti iz krepiljev. Nek pisatelj, ki je utopil v pijači svoje duševne zmožnosti, je zapisal tole: Ko bi mladina, ki jo mami blesteče vino, mogla zreti mojo obupanost! Ko bi razumela, kako žalostno je vedeti, da se pada v prepad z odprtimi očmi in vezano voljo. « Zato pa bodi, mladenič, pogumen in ne daj se zapeljati po vzgledu svojih mladostnih tovarišev. Imej pogum, da nastopaš povsod kot zvest in dober kristjan!

Ne bodi bojazljiv in plašljiv; zastavi svojo moško besedo, kjer je treba. — Pruski kralj Friderik II. je rad zabavljajl čez vero. Nekoč je povabil k obedu generala Ziethena, ki ni prišel h kralju na obed veliki četrtek, ker je imel navado, ta dan opraviti svojo velikonočno dolžnost. Kralj se je začel norčevati iz sv. obhajila, dvorniki pa so se smejali. Ziethen je vstal, se priklonil kralju in rekel: »Veste, kraljevo Veličanstvo, da se v boju nisem bal nobene nevarnosti, da sem bil pripravljen za Vas in domovino dati svoje življenje. Ta misel me navdušuje še danes in če bi bilo treba, dam svojo sivolaso glavo za Vas. Toda je še eden, ki je bogatejši od Vas, bogatejši kot vsi ljudje, — ta je moj Odršenik. Tega ne pustim napadati, kajti v Njem temelji moja vera, moje upanje v življenju in smrti.« Ravnaj se po tem vzgledu! Nič junaškega ni zabavljati čez koga, ki izvršuje svoje verske dolžnosti, toda dolžnost svojo izpolniti ne glede na zaničevanje, za to treba prepričanja in poguma. Bodi sam pogumen, dajaj pa poguma tudi svojim tovarišem! Saj more biti vsak človek nekako apostol. Vzgoji sebe in rešuj druge. Svoje tovariše moraš svariti, opominjati; s svojim vedenjem pokaži, da nimaš dopadenja nad umazanimi pogovori itd. Pelji tovariše v dobro družbo! Morda si član izobraževalnega društva. Kakšen namen ima? Zbirati predvsem mladeniče, da se obvarujejo pred slabo tovarišijo. Pokaži s svojim življenjem, da si pošten, značajan mladenič. Pridobivaj tudi druge za društvo, ker za mnoge je društvo edina rešitev pred zapeljivimi tovariši. Tu najde primerne razvedrila, poštene berila in potrebnega pouka. V društvu ima dobrih, enako mislečih tovarišev. Čut, da je človek osamljen in zapuščen, mori človeka, mu jemlje pogum in slabi moč. Toda pogumen boš ostal, če se krepko okleneš društva, ker imaš zavest, da nisi več sam. Marsikateri mladenič je izgubil dušni mir, zabredel je na napačna pota, nima poguma, da bi zapustil to pot. Ne obsojaj ne-

srečneža, marveč kot plemenit prijatelj se mu približaj, podaj mu roko in s par prijaznimi besedami si ga pridobil in rešil. Sveti Avguštin je nagovoril nekoč mladeniče: Vaša mladost bodi strah božji, vaša moška doba trdnost, vaša starost pa zaslužek. V mladosti treba napredovati, ne, da postanete drugi, marveč da rastete in se preizkusite, izkažete. — Z mladostnim ognjem težite po tem cilju, potem bo prihodnost vaša srečna. Potem ne bote si želeli nazaj mladostnih let, temveč bodo stara leta vaš zaslužek.

Društveni voditelj

NEKAJ O DRUŠTVENIH SHODIH.

Semintje tožijo, da se društveniki premalo vdeležujejo društvenih prireditvev in shodov. Vzrok temu je na eni strani, da se člani premalo zanimajo za društvo, na drugi strani pa gotovo tudi ta, da imajo shodi in sestanki premalo privlačne sile.

Kako to predrugačiti? Člani in predavatelji morajo imeti vedno namen shodov pred očmi in ta je v zgoja razuma in volje članov.

Vspeg shoda je zavisen veliko od priprave.

1. Pri pripravi shoda se je treba ozirati na čas in kraj, kdaj in kje naj se vrši. Treba dobro prevdariti, kje naj se priredi, da ljudje lažje pridejo zraven. Pri nas je običajno, da se vrše sestanki na sedežu društva, t. j. v bližini cerkve, kamor pridejo ljudje k službi božji. Dobro bi bilo in je za razvoj društev tudi važno, ko bi se predavanja ali društveni sestanki vršili po posameznih večjih vaseh društvenega okoliša. Paziti je tudi na to, keda j naj se vrše shodi. Po deželi je najpriljavnejše, da so shodi po popoldanski službi božji, da morejo člani potem pravočasno pred nočjo priti domov, posebno bolj oddaljeni.

2. Poznatí je treba dobro shodni zakon, da se shod pravilno in pravočasno naznani pristojni oblasti in v redu vrši.

3. Tvarino za shod treba pripraviti pravočasno. Dnevni red naj se prej natanko določi in naznani, če mogoče, društvenikom. Najvažnejša stvar naj pride najprej na vrsto.

4. Pravočasno naj se oskrbi govornika. Neprijetno je, če se išče govornika neposredno par dni pred shodom. Glede predavateljev velja, da se treba ozirati na to, da ne govore vedno domači; prav pa bi tudi ne bilo, ko bi hodili predavat samo tuji govorniki. Treba semintje izpremembe.

Pri sejah dekanijskih odborov naj bi se sestavil seznam predavateljev in ti bi se potem menjavali po posameznih društvih.

5. Napravi naj društvo program ali načrt predavanj, bodisi za celo leto ali vsaj za zimski čas.

Uspeh shoda je odvisen tudi od vodstva.

a) Predsednik bodi točen. Ob določenem času otvori naj zborovanje ali shod. Ako se shod predolgo vleče, utru di predsednika in udeležence, kali domači mir, ker pridejo prekasno domov, in to jih mnogo odvrača od sestankov.

b) Predsednik mora previdno voditi razgovor, da se vrši vse v pravih mejah. Razgovor se olajša, če predavatelj koncem svojega govora povzame še enkrat glavne misli svojega predavanja. To stori lahko tudi predsednik. Pri razgovoru naj se predsednik drži strogo reda, da si zaznamuje govornike, ki govore v oni vrsti, kakor si jih je zapisal in da pazi, da vsak govori k stvari, ne pa povsem o drugih stvareh.

c) O shodu ali predavanju naj se napravi zapisnik. V njem naj bo razviden dan shoda, dnevni red, število udeležencev. Predavanja naj se vpišejo v glavnih mislih, resolucije, če se sklepajo, pa dobesedno. V zapisniku je dobro pustiti ob robu nekaj praznega prostora, da se tam zabeležijo važnejše stvari, ki se potem v abecednem redu lahko registrirajo. Tako ima v zgovino in delovanje društva vsakdo vedno lahko vpogled.

d) O važnih shodih ali predavanjih naj se napravi kratko poročilo za »Društvenik«. Tako poročila so važna agitacijsko sredstvo in obnem znamenje, da društvo res deluje.

Pri sestankih treba gledati na to, kakšni so.

Pri odborovih sejah naj se rešujejo vsa društvena opravila. Poleg tega naj obrne predsednik pozornost tudi na druge stvari: na važnejše dogodke v javnem življenju, na delovanje nasprotnikov, na novejšo iznajdbe itd., ali pa naj prebere kake stvari iz kake poučne knjige. Seveda se treba pri tem ravnati po zmožnostih in značajih odbornikov. Odborove seje naj imajo vedno nekaj vzgojevalnega in bodrilnega v sebi!

Koristne so tudi seje zaupnikov. Vsako društvo naj bi imelo po posameznih vaseh svoje zaupnike, ki bi pomagali širiti v vasi smisel za društvo. Ti naj bi včasih imeli seje, ki naj bi bile nekaka šola za te ljudi. Pri takih sejah naj bi se govorilo o pomenu in namenu društva, govorilo o tem, kako bi društvo, oziraje se na krajevne razmere, uspešno delovalo, kaj bi se dalo vse doseči, kako društvu pridobiti več članov itd. Opozarjalo naj bi se zaupnike tudi na lastnosti, ki so potrebne pri njihovem delu. Občutljiv, pre nagel, samoglav in trmast ne sme biti zaupnik, temveč mora biti priljuden, prijazen, potrpežljiv in poznati mora značaj ljudi.

Pozabiti se ne sme pri tej priliki, da se govori tudi o delovanju nasprotnikov, njihovih društvih itd. Predsednik kaži svoje zanimanje za društveno delo, veselje do dela in požrtvovalnost in s tem navduši tudi druge.

Društveni shodi, ki naj se vrše redno vsak mesec, naj bodo dobro pripravljani.

Predavanje naj bo primerno krajevnim razmeram in poljudno. Ozira naj se pri tem na to, da se obravnava stvari ne le splošno izobraževalnega pomena, ampak tudi tvarina, ki se nanaša na stanovske zadeve društvenikov. Predavanju naj sledi vedno razgovor. Pozabiti se ne sme, da znanje samo še ne izobrazí človeka, da treba vzgojiti tudi voljo, zato naj bi se predavanju pridejal kratek, vzpodbudjevalen nagovor.

Pri večjih prireditvah je paziti, da nimajo preobsežnega programa, da ne trpe predolgo in da ne utrudijo udeležencev.

Pri vseh shodih ali prireditvah naših društev je gledati na to, da res vzgajajo ljudstvo. Že najmanjši shod naj bo seme, ki donaja bogatega sadu. Le tisti shod, le tista prireditev je dobra in koristna, kjer udeleženci pridobea kaj za izobrazbo svojega razuma in srca.

ORGANIZACIJA ZAUPNIKOV NAŠIH DRUŠTEV.

Duša društvenega delovanja je predsednik, ki je pri nas povečini duhovnik. Ako se ta ne briga za društvo, ne izda nič najboljša organizacija. Če pa se duhovnik, kot voditelj društva, prizadeva, da si vzgoji pomočnikov, potem društvo deluje tudi, ko njega drugam prestavijo. Naslednik ima potem lahko delo.

Za vsako društvo je tesna organizacija velikega pomena. Neeobhodno potrebno je, da so društveniki v nekakem stiku z društvenim voditeljem, kar je prav lahko v majhnih krajih ali kjer je društvo majhno. Kjer pa društvo šteje veliko članov, ne more predsednik sam vsega, treba mu je pomočnikov.

Predvsem mu gre pri društvu na roko odbor. Pri volitvi odbora je gledati na to, da se izvolijo najboljši in najdelavnejši člani. Delo odbora se razdeli v sejah. Vsak odbornik ima odkazan svoj delokrog, v katerem lahko pokaže svoje moči in svojo spretnost. Predsedniku je tako delo olajšano. Pri sejah naj poroča vsak odbornik o svojem delovanju.

Poleg odbora pa naj bi društvo imelo še svoje zaupnike po posameznih vaseh.

Kakšna je naloga teh zaupnikov?

Ti naj bi bili vez med odborom in posameznimi člani.

1. Zaupnik naj ima imenik vseh članov dotičnega kraja, kjer mu je odločen delokrog. Če se članarina ne pobira ob priliki občnega zбора, naj se pobiranje članarine izroči zaupnikom, ki imajo za potrdila vplačil znamke, kakor pri strokovni zvezi ali pa posebne knjižice.

2. Zaupnik ima tudi agitirati za društvo, ima nabirati novih članov,

3. Zaupnik razdeljuje vabila za društvene shode in prireditve.

4. Zaupnik nabira po vasi ob posebnih prilikah darove za društvene naprave: zastavo, dom itd.

5. Zaupnik mora v svojem okolišu paziti tudi na delovanje nasprotnikov in o vsem obveščati društveni odbor.

Da se delo zaupnikov nadzoruje in urejuje, imajo zaupniki svoje seje, kjer se razgovarjajo, kako pridobivati novih članov, kako lene tesneje privezati na društvo, kake prireditve naj bi se napravile, da bi vleklo in več koristilo. Tako se vzgoji novih sodelavcev pri društvu. In kadar gre za kako važno reč, se najprej lahko posvetuje v odboru, nato se skličejo zaupniki, s katerimi se prerešeta dotična zadeva in se pogovori tudi o načinu in sredstvih, s katerimi bi se dala zadeva izpeljati. In če se pridobi zaupnike za kako stvar in gredo potem ti na delo, je upati, da se gotovo izpelje.

Če se društvena organizacija izvede na ta način, potem ni le delo predsednikovo olajšano, temveč tudi delo v društvu samem lepo napreduje, ker se jih več zanima za društvo.

Društveni vestnik

S. K. S. Z.

Vabilo na skupščino, ki se bo vršila dne 21. julija v Ljubljani, prinašamo na uvodnem mestu.

Proslava sv. Cirila in Metoda dne 10. julija, kolikor smo mogli poizvedeti, je sijajno izpadla. V Ljubljani, kakor tudi povsod, kjerkoli je kaka naša organizacija, so se vršile cerkvene slavnosti, društvene prireditve itd, v toliki množini, kot doslej še nobenkrat na en dan. Ustanovljenih je bilo nad 160 podružnic »Slovenske Straže«, dan pred godom slovenskih apostolov je gorelo na tisoče kresov itd. Naša organizacija, postavljena pod varstvo in pokroviteljstvo sv. Cirila in Metoda, procvitaj in razširjaj se dalje!

Poročila posameznih društev za društveni koledarček še sedaj niso vsa v rokah S. K. S. Z. Društva pokažite, da res veste, kaj je disciplina!

DOPISL.

S Slapa. Dne 12. junija priredilo je naše katol. slov. izobraževalno društvo veselico z jako lepim sporedom. Igrala se je namreč prvič v Vipavski dolini dr. Krekova igra »Tri sestre«, deklamirala se je S. Gregorčičeva »Kmetški hiši« in poleg tega je bilo še petje društvenega moškega zбора. Kaj naj pohvalim? Vse — je edino prava beseda. Kako samostojno in zanesljivo so nastopali igralci, dasiravno jih je bila skoraj polovica prvič na odru. Vsi prizori izvajali so se jako dobro, kar je pričalo vsakokratno bloskanje navzoče-

ga občinstva. Lepo in fino je deklamirala Marija Volk zgoraj omenjeno deklamacijo in tudi petje pod vodstvom gospoda organista Vurnika iz Vipave se je jako fino izvajalo. Samo nekaj bi moral pripomniti, da je bila od strani sosednih društev udeležba jako pičila. V tem oziru se društva premalo med seboj podpirajo; saj vendar je Slap v središču Vipavske doline in bi bilo pričakovati večje udeležbe. Pohvaliti pa moram udeležbo iz Vrhpolja in Počrarge, ker iz imenovanih dveh krajev bila je največja udeležba od strani društev.

Predoslje nad Kranjem. Naše vrlo izobraževalno društvo nas je v nedeljo 26. junija razveselilo z lepo predstavo, ki jo je ponovilo na praznik sv. ap. Petra in Pavla. Predstavljali ste se dve igri: Najprej kratka burka »Kmet — Herod«, in potem igra »Sv. Neža«. Igralci, ki so bili povečini prvokrat na odru, so s svojim gotovim nastopom pokazali, da imajo mnogi prav lepe zmožnosti, in so želi zato mnogo zaslužene pohvale. Ko dobimo v novi hiši potrebnega prostora, se bo delovanje društva le še bolj razviti moglo. V nedeljo (10. t. m.) smo imeli zopet predavanje o sv. Cirilu in Metodu. Kot govornika sta nastopila g. prof. Ivan Podlesnik in domači bogoslovec g. Jakob Sajovic.

Horjul. Slovensko katoliško izobraževalno društvo v Horjulu je priredilo na praznik sv. Petra in Pavla veselico s sledečim sporedom: 1. Vse so planjave, poje otroški zbor. 2. Sveta noč, Tiha luna, moški zbor. 3. Tamburanje. 4. »Tri sestre«, igra v treh dejanjih, spisal dr. J. Krek. — Vse točke so se izvajale prav dobro. Lepo je donela pesem iz otroških grl. Tamburaši so nam pokazali v dveh komadih svojo izurjenost. Najboljše pa je uspela dr. Krekova igra »Tri sestre«. Že vloge so bile najsrečnejše razdeljene. Nastopajoči so pa tudi igrali vrlo dobro. Človek bi bil skoro mislil, da je vse to resnica in ne igra. Največje zasluge ima naš vrli gospod kaplan Jos. Gostiša. On je žrtvoval mnogo truda in časa, da je priučil otroke, pevce, tamburaše in igralce. Vsa čast pa tudi prirediteljem, ker so nam nudili s svojo pridnostjo in vztrajnostjo tolik užitek. Le škoda, da naš za vse dobro vneti gospod župnik vsled važnih opravkov ni utegnil zabave počastiti s svojo navzočnostjo. Veselje vernih Horjulčanov bi bilo temvečje.

Vipavska »Bogomila« priredila je dne 12. junija svoj prvi sestanek s predavanjem. Željno so pričakovala dekleta določenega dne. Po popoldanski službi božji zbero se v telovadnici Orla, kjer se je imelo vršiti predavanje. Po pozdravu govori gospodična Franica Silvester o »Devici Orleanski«. Dopraveno lepo, navdušeno predočuje življenje te vrle junakinje, predstavlja jo kot vzor poštenega krepostnega dekleta. Kakor je Devica Orleanska s krščanskim življenjem, s srčnostjo in pogumom veliko koristila svoji domovi-

ni, po enakih nazorih možno je tudi našim dekletom delovati v slavo božjo in v korist slovenskega naroda. — Voditeljica gospodična Tončka Miler navdušuje v jedernatih besedah dekleta tovarisice, naj stopajo neomahljivo po poti, katero so začrtale, kar jim bo lahko doseči, ako premagujejo same sebe in ako prava sestrinska ljubezen brez vsake sebičnosti med njimi vlada. — Poročajo se članicam sklepi sej, katere »Bogomila« redno vsakih 14 dni prireja. Nato se zaključí sestanek. Videti je bila splošna zadovoljnost in gotovo bodo našle besede vrlih govornic uspešni odmev v srcih naših mladenk. Res mirno in vneto deluje naša »Bogomila« in želeli bi bilo, da bi se cela vipavska dolina zavzela za »Bogomilo«, ter da bi se tudi drugod osnovali odseki, kajti izprevidelo se je vže izza tako malega časa, da se bo dalo osnovati na polju »Bogomile« pravo krščansko življenje in s tem pripomoči slovenskemu narodu do lepše bodočnosti.

Slov. kat. izobraževalno društvo »Kres« v Gradcu (Pestalozzistrasse 63, pritličje). — Minula je zima, ki je notranjemu društvenemu življenju najbolj naklonjena, toda delavnost članov se ni prav nič zmanjšala. Z istim veseljem zahajajo društveniki posebno ob nedeljah, če so prosti v »Kresu«, z istim navdušenjem se ga oklepajo in pridobivajo novih članov. — Naj povem med novicami najprej, da smo se na Vnebohod dali fotografirati. Žalibog je bil dan nekoliko nesrečno izbran, ko vsled praznika veliko članic ni imelo pristo. Vsled precejšnje hitrice nekateri tudi niso prav čas izvedeli za odborov sklep. To izkušnjo si bo treba za prihodnjic zapomniti. Razglednice so pa jako lično izdelane in razpečalo se jih je tekem enega meseca do 700. — Knjižnica se je vsled darila »Slovenske Straže« v znesku 50 K zopet precej pomnožila. Med novonakupljenimi deli naj omenim samo vse zvezke Jurčiča in zgodovinske romane Sienkiewiczve. — Binkoštni ponedeljek nas je obiskal urednik »Bogoljuba« in »Zlate Dobe«, vlč. g. župnik Jan. Ev. Kalan ter mnogoštevilno zbranim članom in članicam orisal v prikupni, pogosto šaljivi obliki vzorno društveno delovanje. Vlč. g. župnik je pristopil »Kresu« kot ustanovnik, za kar se mu najiskrenejše zahvaljujemo. — Ostale nedelje so se vršile večinoma vaje pevskih zborov in igralcev, ki bi imeli nastopiti pri veselici dne 12. junija. Hoteli smo z večjo prireditvijo proslaviti obletnico »Kresa«. Toda ravno o tem času nismo mogli dobiti večje dvorane, vsled česar smo morali igro preložiti na poznejši čas. Da pa vendar ne ostanemo brez letne veselice in da pridne pevke in pevci pokažejo, kar so se spomladi naučili, smo priredili isti dan v vseh prostorih restavracije »Zur grossen Bierquelle« veselico v manjšem obsegu. Društvenikov in njihovih znancev je prišlo toliko, da se jih je moralo veliko vrniti, pa še tisti, ki so ostali, niso do-

bili vsi prostora pri popolnoma zasedenih mizah. Cand. iur. M. Malnerič, se je v lepem govoru ozrl v enoletno zgodovino »Kresa« in v krepkih potezah narisal njegovo delovanje: Slovensko ljudstvo v Gradcu je dobilo s »Kresom«, česar še ni imelo nikdar poprej. »Kres« je najmočnejše slovensko društvo v Gradcu, šteje 135 rednih članov. Ni zlepa društva, ki bi imelo zbranejšo in skrbnejše urejeno knjižnico, kakor jo je preskrbela »Slovenska dijaška zveza« »Kresu«. Edini slovenski mešani in ženski zbor v Gradcu ima »Kres«. Kdaj se je slišalo v tukajšnjih slovenskih društvih toliko in tako temeljitih ljudskih predavanj od akademično izobraženih mož kakor v »Kresu«? Nравne in umske izobrazbe se doslej še v nobenem slovenskem društvu v Gradcu ni gojilo v taki meri, zato pa vlada med »Kresovimi« člani vkljub strogi disciplini neprisiljeno veselje in zadovoljnost. Govornik pozivlje vse kat. Slovence v »Kresu«. Stati moramo na stališču: Kdor ni v »Kresu«, se ne sme šteti med zavedne katoliške Slovence v Gradcu. Buren plosk je pokazal, da so ponosne besede gospoda Malneriča izzvale jansen odmev v srcu vseh navzočih. Za govorom so se vrstili društveni mešani in ženski zbor ter moški zbor slov. kat. akademičnega društva »Zarja«. Skušali so drug drugega prekositi, vendar pa moramo reči, da je bil mešani zbor najpestrejši in je vzbujal tudi največ pozornosti. Po polletnem obstoju se je tako izvežbal in njegov nastop je tako siguren, da nas lahko marsikatero večje izobraževalno društvo zanj zavida. Pa tudi novi ženski zbor ni bil slab. Da je nastopil prvič, se ni moglo soditi niti po zunanem nastopu niti po izvajanju. G. pevovodja cand. iur. A. Juvan pevskih zborov ni samo dobro izšolal, ampak jim je znal vdihniti tudi oni pogum in zaupanje v svoje sile, brez katerega ni pravega nastopa. V znak hvalečnosti mu je poklonil odbor »Kresa« sliki društvenih članov v lepem okvirju. Navdušeni govor, lepo petje in neumorno delujoča šaljiva pošta, vse to je poskrbelo, da je zavlada na veselici vesela in neprisiljena prosta zabava. Bilo je zadovoljno občinstvo, bil je lahko zadovoljen blagajnik, kateremu se je lepi uspeh pokazal v precej visokih številkah. — S to veselico smo zaključili spomladansko sezono in prestopili v poletno, o kateri pa poznej kaj poročamo.

Iz Mekinj. Dne 26. m. m. se je vršil občni zbor izobraževalnega društva. Po kratkem nagovoru predsednika je navdušeno govoril vč. g. dr. Guido Rant o krasno uravnani organizaciji katoliških Švicarjev; izvajal je, koliko se lahko uče Slovenci od njih. Toplo je pozdravil novo podružnico »Slomškove zveze« v Kamniku ter ožigosal delovanje v Ljubljano privandranega pastora Hegemana. Č. g. predavatelju iskreni: Bog povrni! Nato so sledila poročila. Društvo je štel 130 članov. Odbor je imel 13 sej. Uprizorili smo sledeče

igre: Rokovnjači (dvakrat), Fabijola in Neža, Vaški pohajač, Satan, Ne kliči vruga, Poštna skrivnost, Tri sestre, Kovačev študent; uprizoril se je kuplet: Pri vaškem mazaču. Predavali so: vč. g. o. Kerubin Tušek o Rokovnjačih, č. g. o. Teodor o časopisju in društvenem delu, č. g. Smolnikar o društvenih domovih, č. g. kanonik Sušnik o Halleyjevem kometu. Društvo se je s 45 člani, pevskim zborom in zastavo udeležilo blagoslovljenja društvenega doma v Komendi; z zastavo se je udeležilo dne 8. avgusta slavnosti Orlov v Kamniku. Za društveno zastavo si je omislilo društvo krasno omaro. Knjižnica šteje 250 knjig, katere posebno v zimskem času kaj pridno prebirajo. Sobotni »Slovenec« kroži v 12 iztisih. Dohodkov je imelo društvo 788 K 63 h, stroškov 730 K 15 h. Nato se je vršila nova volitev odbora, ki se je takoj tako-le konstituiral: č. g. Fr. Rihar, predsednik; Franc Gams, podpredsednik; Fr. Hočevvar, tajnik; Niko Loboda, tajnikov namestnik; Tine Potočnik, knjižničar; F. Sušnik, knjižn. namestnik; Franc Krt, blagajnik; Janez Pirc, blag. namestnik; ter odborniki in odbornice Fr. Kranjc, Fr. Škerbinc, Fran Sitar, Franc Iskra, Lenka Kvas, Ivanka Sušnik, Ivanka Krt, Jan Marija. K sklepu povzame besedo predsednik ter se s toplimi besedami spominja društvenega dela v minuli dobi od junija 1909 do junija 1910; ustanovil se je Orel, zidati se je začel nov prostoren društveni dom, kjer se bo društvo tem lažje razvijalo; iskreno zahvaljuje vse, ki so tako požrtvovalno pomagali staviti dom, v katerega se bo društvo moglo preseliti še to leto; blagoslovljen bo dom slovesno spomladi leta 1911; predsednik prosi navzoče: »Dajte nam mladino, da iz nje napravimo dobre kristjane in vrle Slovence«, ter pozivlja za dostojno proslavljanje sv. Cirila in Metoda, nakar sklene lepo zborovanje. — Naj še na tem mestu izrečemo javno zahvalo vsem, ki pri društvu tako nesebično in neumorno delujejo; vsem odbornikom, pevcem, tamburašem, igralcem in igralkam, izrecno še g. Niko Lobodu za ves trud. Bodi mili Bog vsem bogat plačnik! — K sklepu je imela Družba treznosti svoj sestanek, ki je pokazal sledeče še dokaj vesele podatke: popolnih abstinentov je 45, druga stopnja jih šteje 25. Naprej na neprestano delo!

Iz Tržiča. Dan izrednega pomena za »Katol. izobraževalno društvo sv. Jožefa« v Tržiču je bil 19. junij t. l., ko se je društvo preselilo v nove prostore. Društveniki so prišli z zastavo k deseti sveti maši, ženske v narodnih nošah. Takoj po službi božji se je društvo podalo v nove prostore, ki jih je gospod župnik blagoslovil. Navzoče je pozdravil predsednik g. A. Gole in poslanec g. Zabret, kot slavnostni govornik pa je nastopil g. Ivan Podlesnik, ki je v vnesenih in v srce segajočih besedah slikal velik pomen tega dne za društvo in pomen naših organizacij, zlasti izobraževalnih društev za slovensko ljud-

stvo. Točno ob pol štirih se je začela veselica, koje se je udeležilo toliko občinstva, da je bila prostorna dvorana pri Bastelju natlačeno polna. Prvikrat smo slišali, a v veliko zadovoljnost, orkester naših violinistov; dalje se je proizvajalo par pevskih točk, nato sta sledili igri »V službi gospe Sitne« in »Tri sestre«. Vsi igralci so nudili s svojimi dovršenimi nastopi velik duševni užitek. Hvala jim! Razšlo se je vse veselo, izšlo vse srečno, tako da bo društvo ta dan moralo zapisati z zlatimi črkami v svojo zgodovino. Dal Bog, da bi večji prostori pripomogli, da bi bila tudi katoliška in narodna zavest med Tržičani vedno večja!

Mengeš. Naše slov. katol. izobraževalno in podporno društvo je priredilo dne 12. pr. m. veselico v Društvenem domu. Igrali so Orli in pa podporne članice Orla. Obe igri, dr. Krekova »Tri sestre« in pa »Obleka naredi človeka«, sta bili jako dobro uprizorjeni. Vsa čast vsem igralkam in igralcem.

Naklo nad Kranjem. Na praznik sv. Petra in Pavla se je pri nas ustanovil telovadni odsek Orla. Zelo krasne in poučne govore sta nam za to podala predsednik društva domači župnik preč. g. Jožef Seigerschmied in zvezni predsednik Orlov vrli brat Ivan Podlesnik. Bog plačaj za trud obema. — Udeležba je bila naravnost ogromna. Telovadecv in podpornih članov se je dalo vpisati veliko število. Izraža se tudi želja, treznostni odsek poživiti. Ustanovljenega imamo namreč že. Ustanovili so ga še bivši kaplan preč. g. Fr. Pavšič. Predsednik tega je mladenič Peter Pavlin. Želeti bi bilo, da bi se med občinstvom za ta prepotrebni in prekornisti odsek pokazalo večje zanimanje.

Podbrezje. Dne 26. junija je bilo pri nas 46 Orlov iz okrožja Radovljica in zastopniki iz Kranja in Naklega. Ob 10. uri je bila sveta maša in pridiga na Taboru. Potem občni zbor v društvenih prostorih. Skupno kosilo. Popoldne so se Orli udeležili skupno službe božje. Ob treh se je pričelo predavanje. Govoril je gospod župnik o značajih, dobrih in slabih. G. Nikl iz Kamne gorice je navduševal pričujoče za družbo treznosti v zanimivem govoru. Gospod Gole je priporočal disciplino in edinost pri Orlih. Potem se je vršila telovadba na prostem. Pristrčno so se poslovili bratje Orli ter vrnili v svoje domače kraje. Opomniti moramo, da so naša dekleta obdarovale vrle Orle s krasnimi šopki in da jih je pri dohodu pristrčno pozdravil v imenu društva domači gospod župnik.

Radeče pri Zidanem mostu. O sijajno uspeli javni telovadbi obnavskih Orlov je poročal »Domoljub« na drugem mestu. Ne moremo pa si kaj, da ne bi posebej omenili nekaterih podrobnosti. Ena najlepših lastnosti med našimi Orli je železna disciplina; le tej se moremo zahvaliti za lep uspeh. Ko so se odpravljali bratje Orli od doma, je bilo kakor za stavo in nihče ni pričako-

val, da bo lep dan. Ali junaki se niso strašili, zavedali so se, da pot Orlom ni posejana s cvetjem. Toda kakor da hoče pozdraviti neustrašene fante se je nebo zvedrilo in nam cel dan ostalo naklonjeno. Veličasten je bil prizor, ko je nad 120 krepkih Orlov z godbo korakalo skozi trg in so nas naša vrla dekleta obsipala z dehtečim cvetjem. Nasprotniki so se kar poskrili. Sicer so pa prejšnji večer pokazali svojo korajžjo, ko so nam pri mostu podrli slavolok in poteptali slovensko trobojnico! Omenimo tudi, da naša požarna bramba ni imela toliko takta, da bi se odzvala našemu vabilu in se, kakor drugod, udeležila sprejema gostov Orlov. Sveta maša in slavnostno zborovanje koj potem je prišlo do popolnega uspeha. Navdušene in v srce segajoče besede govornikov so padle na rodovitna tla. Videli smo naše poštene očete in matere, katerim so igrale v očeh solze veselja, ko so videli svoje sinove kipeti v svetem navdušenju za pošteno fantovsko reč. Na shodu je bilo do 1500 ljudi, med njimi tudi mnogo nasprotnikov, ki pa so bili dostojni. Dal Bog, da bi spoznali, da je rešitev naroda samo v rešitvi mladine. Krona vsega pa je bila javna telovadba ob štirih popoldne. Na krasno ozaljšanem telovadnem prostoru izvajalo je 80 bratov najtežje telovadne točke s tako preciznostjo, da so se nekemu nasprotniku nehote izvile besede: »Mislil sem, da Orli nič ne znajo, sedaj pa vidim, da prekašajo Sokole.« Neki hudomušnež mu je pa odgovoril, da v eni reči pač Sokoli prekašajo Orle, namreč pri kozarcih. No, to smo se tudi prepričali, kajti po kratki, a pristrčni prosti zabavi odhajali so bratje tudi domu, trezni in z zavestjo, da so danes storili zopet en korak naprej. — Pohvalno moramo omeniti naš pevski zbor, ki je pod vodstvom brata Vozla zapel nekaj prav težkih pesmi in s tem pokazal, kaj premore trdna volja, dalje naša vrla dekleta, ki so z mnogobrojnimi venci okitila naše slavoloke in telovadišče in pokazale, da znajo ceniti kar je poštenega. Na slavnost so se pripeljali tudi fantje iz Boštanja, kateri so pri veselici zapeli nekaj prav ljubkih pesmi in vzbudili mnogo pozornosti. Bratje, ogenj, ki smo ga zakurili 26. junija v Radečah, naj zagori v veličasten plamen, ki bo dvignil naše tužno obsavje! Na zdar!

Iz Spodnje Idrije. Zadnji čas je nabral novičar od Fare zopet nekaj novic, katerim se spodobi vstop v »Domoljub«. Dne 19. junija je priredilo slov. katol. izobraževalno društvo izlet v Gorenjo Kanomljo, kjer je sledila lepa veselica. Govor predsednika društva je bil o naši »Slovenski Straži« in o nameravanem zidanju društvenega doma. Več posestnikov je obljubilo pomagati z lesom in tudi z vožnjo pri zgradbi. Kanomlja, tako je prav! Zanašamo se na obilno pomoč, kadar bomo pričeli z našim društvenim in gospodarskim domom. Katoliški dom v Spodnji Idriji, to bo nekaj! Veselice se je udeležilo ve-

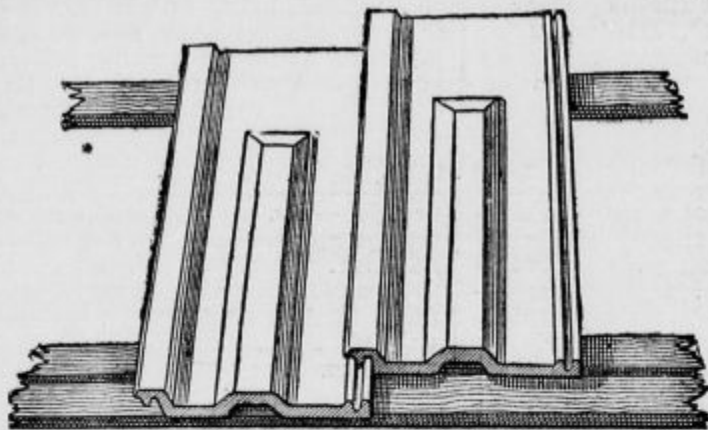
liko ljudstva, zlasti Kanomeljcev. Društveniki so priredili veseloigro »Pravica se je izkazala« in Tihotapci«, pevci pa so zapeli nekaj mičnih. Z veseljem se je vsakdo vračal na svoj dom, naše društvo ima pa zopet nekaj prijateljev več. — Dne 27. junija pa je umrl po dolgi bolezni naš zvesti ud in pristaš naše stranke g. Valentin Brumen. Pogreba so se udeležila vsa naša društva. Blagemu pokojnemu pa želimo večno veselje. — Pomenljiv dan za našo faro je bil 29. junij. Imeli smo srečo v naši fari pozdraviti g. Janeza Kalana, prvohoritelja za abstinenco. Veliko truda je imel gospod pri nas, pa ne brez uspeha. Beseda njegova je bila času primerna in resnična. Kdor ga je slišal govoriti v cerkvi o liberalizmu in socialni demokraciji, se je prepričal, da liberalizem in socialna demokracija nimata prav nič opraviti pri poštenem krščanskem človeku. Liberalizem je »kšeft« goljufov, socialna demokracija pa »kšeft« Judov in lačnih postopačev. Popoldne je bilo mnogoštevilno obiskovano predavanje o najhujšem sovražniku naše domovine: alkoholu. Vsi, celo nasprotne baže ljudje, so z zanimanjem poslušali zanimivo predavanje. Uspeh bo ta, da ustanovimo družbo treznosti. — Dne 3. julija je pa naša Marijina družba prvokrat javno nastopila. Lepo se je obnesla njena prva veselica. Pod spretnim vodstvom nadučitelja Bajca smo čuli iz dekliških grl nekaj prav lepih. Igra »Svoje glavna Minka« je pa bila izvrstno igrana. Velike udeležbe in še bolj lepega uspeha je Marijina družba vesela. Da se je vse tako dobro obneslo, se pa ima Marijina družba zahvaliti poleg svojememu trudu g. nadučiteljevi Bajčevi, ki nas bo žalibog zapustila. — Četrty julij je bil pa tudi naš praznik. Mogočen kres je žarel nad vasjo in topiči so pokali. Deset kresov smo našeli samo v naši bližnji okolici v čast sv. Cirilu in Metodu! Imeli smo pa tudi velike priprave za deseti julij. Ze devetega, v soboto, smo se postavili. Dne 10. julija pa smo ustanovili podružnico »Slovenske Straže«. Pri tej priliki je tudi naš Orel javno nastopil. Obenem z našo prireditvijo je imel 10. julija tudi ženski odsek gasilnega društva svojo veselico. Prav nič nimamo zoper njih veselice. Samo eno povemo: Prosili smo jih, naj odlože vsled naše prireditve svojo veselico, pa niso hoteli. Zdi se nam to grdo umazano in neolikano, da še tedaj, ko mi delamo in se trudimo za naš slovenski narod, nimajo toliko spoštovanja do svojega slovenskega naroda, da bi odložili za eno nedeljo svojo veselico. Vemo zakaj: Ker njih slovenski narod — je ples.

Iveri.

Ni večjega napuha, kakor je ta, če dobi norec koga, ki je še bolj neumen kot on.

Šola življenja je najhujša; skušenj ima veliko. počitnic pa nič.

F.P. Vidic & Komp., Ljubljana
tovarna zarezanih strešnikov ponudi v vsaki
poljubni množini patent. dvojno zarezani

strešnik-zakrivač

s poševno obrezo in priveznim nastavkom „sistem Marzola“.

Brez odprtih navzgor! Streha popolnoma varna pred nevihtami!

Najpreprostejše, najcenejše in najtrpežnejše kritje streh sedanosti.

Na željo pošljemo takoj vzorce in popis. **Spretni zastopniki se iščejo.**

Telefon 237.

Telefon 237.

Betonsko podjetje.

Tvornica umetnega kamnja in marmorja

Zajec & Horn

Ljubljana, Dunajska c. 73.

Izvršuje vsa v to stroko spadajoča kamnoseška dela, kot: stopnice, klepane in brušene, postamente, balustrade, ornamente za fačade, vrtno ograje, bangerje, krasne nagrobne spomenike in okvirje, korita in žlebove, cevi za kanale (6—100 cm premera), okvirje za stene v vodnjakih (Sternathov sistem) i. t. d. Prevzema kanalizacije in fundamentiranje strojev.

Gospode duhovnike in stavbenike opozarjamo na Carralxthov umetni marmor za obhajilne mize, oltarje, votivne table, obkladanje sten v cerkvah in vestibulih — lepota brez primere pri nizki ceni.

Xylolith je eden najboljših tlakov za cerkve in zakristije, za hodnike in kuhinje, delavnice in pisarne: tiha hoja, topel, higijeničen, brez špranj, neogorljiv, se lahko snaži; v poljubnih barvah, preprosto ali prav elegantno izvršen. — Tlakovanje cerkev in vež s cementno-mozaičnimi in hidravličnimi ploščami v raznih ličnih vzorcih. — Terrazzo tlakovi! Mesto drugih glaziranih plošč za obkladanje sten pri vodovodu, v kuhinji, v kopalnici, kakor tudi za fačade pri hišah priporočamo izredno lepo in ceno nadomestilo v ceolitu, ki je trd kot marmor, v raznih barvah.

Projektiranje in izvrševanje železobetonskih stavb: strupov, mostov, rezervarjev in celih posloplj po inženirju-strokovnjaku, ki daje na željo tudi strokovna mnenja. V zalogi cement na debelo in drobno ter „izolirna masa“ zoper vlažnost zidov, na katero opozarjamo.

NAJBOLJŠA IN NAJSIGURNEJŠA PRILIKA ZA STEDENJE!

Denarni promet do 31. decembra 1909
čez 83 milijonov kron.

Lastna glavica K 503.575-98

Stanje vlog dne 31. marca 1910
čez 21 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

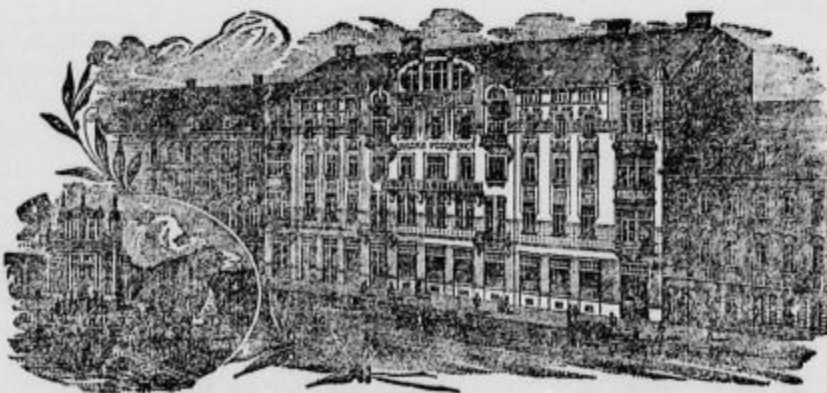
registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta šte. 6, pritličje, v lastni hiši nasproti hotela „Uolon“ za frančiškansko cerkvičo

sprejema hranilne
vloge vsak delavnik
od 8. ure zjutraj do
1. ure popoldan ter jih
obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka,
tako da prejme vložnik
od vsakih vloženi
100 kron čistih
4-50 kron na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilne položnice na razpolaganje. Sprejema tudi vloge od svojih zadrugičnikov na tekoči račun ter daje istim posojila proti vknjižbi z in brez amortizacije, na osebni kredit (proti poroštvu) in zastavi vredn. papirjev. Menjice se najkulant. eskompirajo.

Dr. Ivan Sušteršič, predsed. Josip Siška, stolni kanonik, podpredsed. Odborniki: Anton Belec, posestnik in trgovec, Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. Fran Povše, vodja, graščak, državni in deželni poslanec. Anton Kobi, posestnik in trgovec, Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbornice in hišni posest. v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posestnik in blagajnik »Ljudske posojilnice«. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani. Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.